

ام البلاد

به انضمام کتابنامہ حضرت عبدالعظیم حسنیؒ و شہری

تالیف: علیرضا محمودی

انتشارات ساکو

۱۳۹۲

سرشناسه	: محمودی، علیرضا، ۱۳۵۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: ام‌البلاد : به انضمام کتابنامه حضرت عبدالعظیم حسنی (ره) و شهری/تالیف علیرضا محمودی.
مشخصات نشر	: تهران: ساکو، ۱۴۹۱.
مشخصات ظاهری	: ۱۱۳ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۶۰۶۷-۶۵-۰
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: عبدالعظیم بن عبدالله (ع)، ۱۷۲ - ۲۵۰ هـ.ق. -- کتابشناسی
موضوع	: ری -- تاریخ
موضوع	: ری -- کتابشناسی
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۱ ۸۵۲۵۲/۱۳۰۸
رده بندی دیویی	: ۶/۳۹۰۹۸۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۷۲۲۵

عنوان:	ام‌البلاد: به انضمام کتابنامه حضرت عبدالعظیم حسنی(ره) و شهری
مولف:	علیرضا محمودی
ناشر:	ساکو
صفحه آرا:	حمید نادعلی
طرح جلد:	حمید نادعلی
لیتوگرافی:	طاووس رایانه
چاپخانه:	عطا
سال نشر:	۱۳۹۲
نوبت چاپ:	اول
شمارگان:	۱۰۰۰ نسخه
قیمت:	۶۰۰۰ ریال
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۶۰۶۷-۶۵-۰

کلیه حقوق محفوظ و مخصوص ناشر می‌باشد و متخلفین تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

پیشگفتار:

شهرری به عنوان یکی از شهرستان های استان تهران، با وسعت ۲۷ کیلومترمربع، جمعیتی نزدیک به یک میلیون نفر را در خویش جای داده است. محدوده شهر از شمال به بزرگراه آزادگان، از جنوب به کهریزک، از شرق به محله ۱۳ آبان و از غرب به دولت آباد منتهی می شود و دارای سه بخش به نام های: مرکزی، فشایویه، کهریزک و شش دهستان: حسن آباد، وهن آباد، قلعه نو، کهریزک، فشایویه، غنی آباد و سه شهر به نام حسن آباد، کهریزک و باقر شهر است. شهرت اصلی شهرری بیشتر به خاطر وجود بارگاه ملکوتی حضرت عبدالعظیم علیه السلام در آن بوده است. به طوری که تا سال ها پیش از آن به (شاه عبدالعظیم) یاد می شد، ضمن اینکه این شهر از قدیمی ترین مناطق کشور نیز به شمار رفته، آثار باستانی فراوانی را در خویش جای داده است. در واقع شهرری را می توان مادر تهران دانست اما با گسترش تهران و انتخاب آن به عنوان پایتخت، از توجه به ری کاسته شد و به ویژه در سال های پایانی حکومت پهلوی، این منطقه نیز همچون سایر مناطق جنوبی تهران به فراموشی سپرده شد و اقدام چندانی برای محرومیت زدایی از آن به عمل نیامد. پس از پیروزی انقلاب اسلامی تغییرات و تحولات بسیاری در بافت شهری و معماری منطقه بوجود آمد به طوریکه چهره شهر کاملاً دگرگون شد و مراکز متعدد فرهنگی، تفریحی و اجتماعی در آن تأسیس و نقاط مختلف شهر به وسیله خیابان های مدرن، بزرگراه و پل های روگذر و زیرگذر به هم متصل شد.

سالانه تعداد فراوانی جهانگرد از کشور های مختلف جهان به قصد زیارت و بازدید از جاهای تاریخی شهر ری مسافرت می کنند. نگارنده در این راستا تلاش نموده است که اثری به عنوان راهنما به صورت خلاصه از مطالب درباره این شهر را گردآوری و تألیف نماید که بسا معرفی باشد برای اماکن تاریخی، زیارتی و همچنین شخصیت های معروفی که در این مرز و بوم بوده اند. در پایان از تمامی کسانی با در اختیار گذاشتن منابع مرتبط با این موضوع و همچنین با به چاپ رسیدن این اثر کمک کرده اند، الخصوص حمایت های بی دریغ مدیریت انتشارات ساکو جناب آقای غلامی بی نهایت سپاسگزارم.

با سپاس

علیرضا محمودی

فهرست مطالب

فصل اول: تاریخ ری

- ۱-۱. مقدمه ۱۳
- ۲-۱. تاریخچه ری ۱۳
- ۳-۱. پیدایش ری ۱۴
- ۱-۳-۱. ری پیش از اسلام ۱۴
- ۲-۳-۱. ری پس از اسلام ۱۵
- ۴-۱. ذکر ری در کتاب مقدس و منابع باستانی (تورات، الست، اوستا و بیستون) ۱۶
- ۵-۱. وجه تسمیه ری و رازی ۱۷
- ۶-۱. نام‌های قدیم ری ۱۷
- ۷-۱. مجموعه گفتارهای پراکنده پیرامون ری ۱۸
- ۸-۱. مکان‌ها و قلعه‌های تاریخی ۱۹
- ۱-۸-۱. آثار تاریخی پیش از اسلام ۱۹
- ۱-۱-۸-۱. تپه چشمه علی ۱۹
- ۲-۱-۸-۱. دژ رشکان ۱۹
- ۳-۱-۸-۱. آتشکده ری ۲۰
- ۴-۱-۸-۱. باروی ری ۲۱
- ۵-۱-۸-۱. برج خاموشان (دخمه گبرها) ۲۲
- ۶-۱-۸-۱. قلعه گبرها ۲۳
- ۲-۸-۱. آثار تاریخی پس از اسلام ۲۵
- ۱-۲-۸-۱. برج طغرل ۲۵
- ۲-۲-۸-۱. برج اینانج یا برج نقاره خانه شهرری (استودان) ۲۶
- ۳-۲-۸-۱. کاروان سرای کنار گرد ۲۸
- ۴-۲-۸-۱. گورستان یا آرامگاه ۲۸

فصل دوم: امامزادگان و زیارتگاههای ری

- ۱-۲. حضرت عبدالعظیم حسنی (ره) ۳۲

- ۲-۲. حضرت امامزاده حمزه (ع) ۳۵
- ۳-۲. حضرت امامزاده طاهر (ع) ۳۷
- ۴-۲. حضرت امامزاده عبدالله (ع) ۳۷
- ۵-۲. حضرت امامزاده هادی (ع) ۳۹
- ۶-۲. حضرت امامزاده ابوالحسن (ع) ۳۹
- ۷-۲. بقعه جوانمرد قصاب ۴۰
- ۸-۲. بقعه بی بی شهربانو ۴۲
- ۹-۲. بقعه بی بی زبیده ۴۳
- ۱۰-۲. بقعه سه دختران ۴۳

فصل سوم: دانشمندان و مشاهیر رازی

- ۱-۳. ابن قبه رازی (۱) ۴۸
- ۲-۳. ابن قبه رازی (۲) ۴۸
- ۳-۳. ابوحاتم رازی، محمد بن ادريس ۴۸
- ۴-۳. ابوحاتم رازی، احمد بن حمدان ۴۹
- ۵-۳. ابوعلی مسکویه ۴۹
- ۶-۳. ابوالفتوح رازی ۴۹
- ۷-۳. بندار رازی ۵۰
- ۸-۳. بهاء الدوله رازی ۵۰
- ۹-۳. سدید الدین محمود حمصی رازی ۵۱
- ۱۰-۳. عبدالجلیل قزوینی رازی ۵۱
- ۱۱-۳. فخرالدین رازی ۵۱
- ۱۲-۳. قطب الدین رازی ۵۲
- ۱۳-۳. قوامی رازی ۵۲
- ۱۴-۳. محمد بن زکریا، ابوبکر رازی ۵۲
- ۱۵-۳. محمد بن یعقوب کلینی رازی ۵۳
- ۱۶-۳. محمد بن علی بن بابویه قمی معروف به شیخ صدوق ۵۴
- ۱۷-۳. منتجب الدین ابو عبدالله رازی ۵۵
- ۱۸-۳. شیخ منتجب الدین ابوالحسن علی بن عبیدالله ۵۵
- ۱۹-۳. شیخ منتجب الدین علی بن بابویه رازی ۵۵

۲۰-۳.	نجم الدین رازی	۵۶
۲۱-۳.	آل دوریستی	۵۶
۲۲-۳.	آل رازی کیسکی	۵۷
۲۳-۳.	مفاخر و رجالان مذهبی معاصر ری	۷۷

فصل چهارم: مدارس و کتابخانه‌های ری

۱-۴.	مدارس ری	۸۰
۲-۴.	کتابخانه‌های ری	۸۱
۱-۲-۴.	کتابخانه صاحب بن عباد	۸۲
۲-۲-۴.	کتابخانه حرم حضرت عبدالعظیم حسنی (ره)	۸۴
۳-۲-۴.	کتابخانه‌های سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران	۸۵
پیوست:	کتابنامه حضرت عبدالعظیم حسنی (ره) و شهری	۸۹
	منابع و مأخذ	۱۱۳

مقدمه:

درباره تاریخ شهر ری و شخصیت حضرت عبدالعظیم حسنی (ره) در طول سده ها و سالیان کتاب ها، مقالات و... مطالب زیادی نوشته شده است، با وجود تکراری بودن بعضی از آنها، هر کدام با نگرش خاص خود توانسته اند گوشه ای از تاریخ این مرز و بوم و همچنین شخصیت ملکوتی و معنوی حضرت عبدالعظیم (ره) را به نمایش بگذارد و جنبه ای از رمز و راز ری و شخصیت بزرگوار آن حضرت را بکشایند. گویا، ستایش امامان (علیه السلام) از حضرت عبدالعظیم (ره) نشان دهنده شخصیت علمی و مورد اعتماد ایشان است؛ به طوری که در برخی روایات، برای زیارت قبر حضرت عبدالعظیم الحسنی (علیه السلام) ثوابی به مثابه زیارت امام حسین (علیه السلام) یاد شده است.

همچنین شهر ری به عنوان یکی از کانون های تشیع، مهد رشد و بالندگی عالمانی همچون ثقة السلام کلینی، شیخ صدوق، ابوالفتح رازی و حضرت عبدالعظیم حسنی (ره) بوده است که با این اوصاف و با توجه به فراوانی مطالب درباره شهری، ناگفته ای زیادی وجود دارد که در این زمینه گفته شود.

در این اثر علاوه بر اشاره کردن به اماکن تاریخی، زیارتی، دانشمندان و مفاخر و تاریخ چند هزار ساله شهر ری، و حضرت عبدالعظیم الحسنی (علیه السلام)، به تمامی کتاب های تالیفی و ترجمه ای که درباره شهر ری و حضرت عبدالعظیم حسنی (ره) چاپ و منتشر گردیده، اشاره شده و به صورت پیوست به کتاب افزوده شده تا در این راستا شناختی بیشتری باشد، برای پژوهشگران، علاقه مندان و دیگر افراد که بتوانند در این زمینه آشنایی کامل را در این راستا داشته باشند. حال این کتاب، منبع و مآخذی است برای افرادی که می خواهند بیشتر درباره شهر ری و حضرت عبدالعظیم حسنی (ره) تحقیق و تفحص کنند. به امید این که این اثر مورد توجه و عنایات حضرت عبدالعظیم حسنی (ره) قرار گیرد.